

Uit de pastorie – week 39

Wat achter ons ligt

‘Daar word je nou blij van’, zei een van de ouderlingen in de consistorie, kort voordat de belijdenisdienst begon. Juist in een tijd waarin we zorgen hebben over de volharding van de christelijke gemeente, niet alleen van jongeren maar ook van ouderen, geeft de Heere ons 16 nieuwe, jonge lidmaten. Juist in een tijd waarin we bezorgd zijn over mensen die (letterlijk) ongezien en ongemerkt afhaken, zien we jonge mensen voor in de kerk staan die nooit meer zouden willen afhaken. Sommigen van hen weten uit hun eigen leven maar al te goed wat afhaken is. Maar als door een wonder haalde de Heere hen terug. Wel misten we in de dienst de zicht- en tastbare nabijheid van de gemeente, de handdruk, de bemoediging, de glans van dankbaarheid in de ogen daarbij. We misten de volle samenzang dat het huis van de Heere doet druisen van vreugde (Ps. 98), het duizendstemmige zingen dat de tent der vromen in Elburgs straten en stegen doet weergalmen (Ps.118). Onze blijdschap is op aarde altijd een gebroken blijdschap, een ‘blijdschap ten dele’. Zij is maar een kleine weerkaatsing van de volmaakte vreugde die de engelen en de heiligen in de hemel hebben rond Gods troon en om Gods werk. Wat een troost dat zij afgelopen zondag (maar voor hen die boven zijn is het geen ‘afgelopen’ zondag!) zonder enige beperking en gebrokenheid voor de drie-enige God het loflied hebben aangeheven en Hem gedankt hebben voor Zijn liefdevolle en wonderlijke werk.

De nieuwe lidmaten kregen allen een tekst uit de Romeinenbrief mee; de preek ging over Romeinen 4:20. Deze brief is een kernachtige samenvatting van het hele christelijke geloof. Nagenoeg alles komt in deze brief aan de orde: zonde en genade, wet en evangelie, wet en Geest, rechtvaardiging en heiliging, kerk en Israël, Jood en heiden, persoonlijk geloof en gemeente-zijn. Geen wonder dat uitgerekend deze brief door de Heilige Geest op de kruispunten in de kerkgeschiedenis gebruikt is om de kerk terug te brengen bij de waarheid van Christus: in het geding tussen Augustinus en Pelagius, en het debat tussen Luther en Rome. In de 20e eeuw was de Romeinenbrief voor Karl Barth het middel om de steven te wenden en zich te keren tégen de heersende theologie die van de mens uitgaat. En zo te komen tot een radicale theologie die vanuit God denkt en spreekt. Of Barth de Romeinenbrief helemaal recht gedaan heeft en niet te ver doorgeslagen is naar de andere kant, is wel een vraag – maar daarmee zal ik u hier niet vermoeien. Het beste advies dat we elkaar kunnen geven, is deze brief aanhoudend te blijven lezen en bestuderen. De studiebijbel van de HSV is een goed hulpmiddel om goed zicht te krijgen op wat Paulus bedoelt en om te voorkomen dat we te snel ‘op de klank af’ conclusies trekken en toepassingen maken die er eigenlijk helemaal niet in zitten. We bidden de nieuwe lidmaten en de hele gemeente een leven met de Heere toe zoals het in deze brief vertolkt is: een leven uit de radicale genade van Christus, een leven in radicale vernieuwing door de Heilige Geest, een leven van rijke troost en hoopvolle verwachting.

De avonddienst ging over orgaantransplantatie. Omdat voor dit onderwerp niet zomaar Bijbelteksten als uitgangspunt te noemen zijn, en om te voorkomen dat het meer een lezing dan een preek zou worden, koos ik voor een nogal afwijkende vorm. Jongeren gaven na de dienst terug dat ze op deze manier heel goed in het thema werden meegenomen en er ook goed bij konden blijven. Mooi vond ik te merken, dat heel wat jongeren al intensief over dit onderwerp hebben nagedacht en ook een overwogen beslissing hebben genomen. Sommigen hebben thuis, in het gezin, met elkaar gesproken over sterven en doneren. Als je van Christus bent (en als je dat van elkaar mag weten), blijft het een teer onderwerp maar dan komt er tegelijk ruimte om met een Bijbelse nuchterheid en eerlijkheid de vragen van leven en sterven te bespreken. Paulus zegt in Filippensen 1 dat het leven voor hem Christus is, en het sterven winst. In dat licht is de lichamelijke dood geen hoofdzaak, maar een secundaire kwestie. Dan roept het sterven evengoed emoties op, maar anders. En dan treuren wij ook anders (1 Thess.4:13). Daarom is de vraag die aan alle andere vragen voorafgaat: gaf jij je hart aan de Héére?

Ds. Sijpkens

Ik had het kunnen weten: niemand overtroeft ds. Van Kooten in Elspeet in wat hij over gemeenten en predikanten weet. Waar ik jaren op zit te zweten en wat ik met moeite uit oude boeken en archieven weet op te vissen, tovert hij het in een oogwenk tevoorschijn en schrijft er gerust hele pagina's in onze kerkbode mee vol. Die overigens door velen met grote belangstelling gelezen worden. Wil je iets weten, dan kun je dus veel sneller naar Elspeet bellen dan zelf de speurneus uithangen.

Maar goed: vorige week kwam ds. Willem Sijpkens aan de orde die ook in Elburg heeft gestaan. Er is tussen 1840 en 1880 een groep predikanten geweest die principieel tegen afscheiding waren en in de Hervormde Kerk bleven maar daar voluit in gereformeerde zin wilden werken en preken.

Consequentie daarvan was wel dat ze buiten alle officiële kerkelijke besturen werden gehouden. Veel invloed hebben zij dus niet gehad door bestuurszetels, maar des te meer door hun prediking. Met de zogenoemde 5-cents-preken bereikten zij grote delen van het kerkvol. Voor een habbekrats konden gemeenteleden overal in het land preken kopen (een stuiver was vaak nog wel op te brengen) van 'Hervormde predikanten die als eenige fundament ter zaligheid prediken: Jezus Christus en Dien gekruisigd'. Een aantal van deze predikanten heeft Veluwe gemeenten gediend. Naast de Elspeter predikanten waaraan ds. Van Kooten aandacht geeft, zijn dat bijvoorbeeld ds. C.C. Callenbach (o.a. Nijkerk en Elburg) die 'de profeet van de Veluwe' genoemd werd, ds. J.C. Eijkman (o.a. te Nunspeet en Elburg) en ds. A.P.A. du Cloux (o.a. Oldebroek).

Vermeldenswaard is ook (maar dat wist ds. Van Kooten al veel eerder dan wij allemaal) dat ds. Sijpkens in Veenendaal werd opgevolgd door ds. PH.J. Hoedemaker, de man waaraan de Confessionele Vereniging veel te danken heeft. De modaliteiten bestonden toen nog amper en strakke grenzen tussen wat later Gereformeerde Bond en Confessionele Vereniging zou heten, waren er toen veel minder.

Toen ds. Sijpkens in 1877 vanuit Elburg naar Groningen vertrok, werd na een aantal beroepen een beroep uitgebracht op ds. H.E. Gravemeijer. Deze dominee moet voor de Veluwe onbekend zijn geweest, aangezien Gravemeijer zijn ambtelijke loopbaan heeft gehad in het Duitse Oost-Friesland (Oldsumergast en Rysum), Friesland (Hantum en Hantumhuizen) en Groningen (Mildwolda, Losdorp, Onstwedde). In Onstwedde was hij begin 1878 met gezondheidsemeritaat gegaan. Blijkbaar is hij daarna opgeknapt en kon hij weer een beroep in overweging nemen. Hoe is men daar in Elburg van op de hoogte geweest? Nu blijkt ds. Gravemeijer familie te zijn geweest van de vertrokken ds. Sijpkens (of Siefkes). Gravemeijers moeder was namelijk een Sijpkens, een zus de grootvader van ds. Willem Sijpkens. Gravemeijer was dus een neef van Sijpkens vader. Heeft ds. Siefkens de kerkenraad gewezen op zijn oudere achterneef? In de 19^e eeuw kwam het veel voor dat in een familie meerdere predikanten zaten, en dat predikantenfamilies via huwelijken aan elkaar verbonden waren.

Dat brengt ons op de ingewikkelde vraag hoe je het geestelijk karakter van beroepingswerk moet zien. We mogen er nooit mensenwerk van maken, iets wat 'wij regelen'. Anderzijds werkt de Heilige Geest lang niet altijd buiten het menselijke om maar heiligt Hij menselijk overleg, gesprek en overweging tot Zijn doel. Zo heeft ds. Gravemeijer nog 7 jaar met zegen Hervormd Elburg mogen dienen, en ik geloof dat het mede door zijn prediking is geweest dat de gemeente in 1886 nagenoeg geheel bedankte voor de Doleantie.

Wat voor ons ligt

Na een doopdienst en een belijdenisdienst krijgen we een derde teken van de Heilige Geest dat Hij (crisis of niet) Zijn werk in de gemeente voortzet en volhoudt. Komende zondag worden er 9 nieuwe ambtsdragers bevestigd en wordt een aantal opnieuw bevestigd. Voor al deze broeders is daar een tijd van bezinning en gebed aan vooraf gegaan: Heere, wat wilt U dat ik doen zal? Op dat gebed gaf Hij, verrassend en vrij als Hij is, op verschillende manieren antwoord. Wanneer Hij zo roept, zal Hij ook meegaan. Tegen Mozes zegt Hij 'Nu dan, ga, Ik zal Zelf met uw mond zijn, en u leren wat u

spreken moet' (Ex.4:12). We wensen de te bevestigen broeders Gods zegen toe, de gave van vrijmoedigheid, vastberadenheid, geloof, wijsheid en liefde.

Tegelijk nemen we afscheid van enkele broeders. Sommigen van hen hebben tientallen jaren in het ambt gediend, zoals de ouderlingen L. Bisschop, W. Bisschop, W. van de Kamp, G. Nagelhout, D.J. den Boer en diaken L. van der Heiden. Samen hebben ze bijna 175 jaar ambtelijke dienst vervuld. Als we daar de vele jaren bij optellen van de diakenen J.C. Deetman en W. Huenestein, van ouderling-kerkrentmeester W. Holstege, de ouderlingen M.C. van Dijk en G. Prophitius en jeugdouderling N.I. Timmerman, dan is er alle reden de Heere te danken voor de krachten en gaven die Hij hen verleende en de genade waarmee Hij door hun dienst de gemeente wilde bouwen.

Ook nu zullen we er als gemeente niet fysiek bij kunnen zijn. Probeert u op andere manieren met hen mee te leven?

In de avonddienst gaat onze oud-predikant ds. Gijsbertsen voor. Zelf hoop ik af te dalen naar Ederveen. Van harte gezegende diensten en een verkwikkende zondag toegewenst.

Ten slotte

Om na de afgelopen hectische maanden en weken even op adem te komen, nemen mijn vrouw en ik komende week vrijaf van het gemeentewerk. We bidden om Gods wakend oog en hart over de gemeente en wensen u en jullie allen Zijn zegenrijke nabijheid toe. Met een hartelijke groet van ons samen,

Uw A.J.M.